

Využili jste dnes už energie zemního plynu nebo ropy? Vypište na tabuli různé situace, při kterých se tak stalo. Kolik lidí ve třídě dnes ani jeden produkt nevyužilo?

Protože jsou evropské země stále do velké míry závislé na dovozu neobnovitelných paliv z Ruska, jsou do velké míry vydíratelné. Rusko může naši závislost využívat k prosazování svých zájmů. Je zřejmé, že se Evropa musí poohlížet po jiných dodavatelích těchto paliv, nebo, ještě lépe, po jiných, udržitelnějších zdrojích energie. Co však můžeme udělat my sami, abychom snížili spotřebu energetických surovin? A čím můžeme začít okamžitě?

Než si řekneme o možnostech, které se nabízejí, spojte vybrané pojmy a dozvíte se, jak se do České republiky obě strategické suroviny – ropa a zemní plyn – dovážejí.

◆ Spojovačka

Jamal

- soubor návrhů, které mají v Evropě pomoci snížit emise skleníkových plynů především tím, že změníme naše energetické zdroje i naše chování k nim.

Nord Stream

- jedno ze dvou českých měst, kde se z ropy vyrábějí pohonné hmoty. Druhá česká rafinerie je v Litvínově.

8

- poloostrov na severu evropské části Ruska, kde se těží dominantní část zemního plynu dodávaného na evropský trh, kam je přiváděn stejnojmenným plynovodem přes Bělorusko a Polsko.

Družba

- ropovod, jehož zkratku tvoří počáteční písmena německého města, kde začíná, a dvou českých, kam ropu přivádí. Ropu přivádí z přes transalpský ropovod z přístavu v italském Terstu.

IKL

- plynovod na dně Baltského moře, kterým je přiváděn zemní plyn z Ruska do Německa.

Kralupy nad Vltavou

- město, kde se v místě bývalé pískovny stýkají oba ropovody přivádějící do ČR ropu. Nacházejí se tam obří nádrže Centrálního tankoviště ropy.

Nelahozeves

- ropovod, kterým tradičně dodává Rusko svou ropu na evropský trh.

Green Deal

- tolik je v ČR podzemních zásobníků zemního plynu, které vyrovnávají jeho proměnlivou spotřebu. Většina z nich je na Moravě.

◆ Aktivita

Mezinárodní energetická agentura nabízí deset kroků, jak omezit spotřebu ropy. Na následující straně označte ty, které můžete vy nebo vaši blízcí, realizovat okamžitě.

Která z opatření mohou pomoci prosadit městská či obecní zastupitelstva? Napište dopis zastupitelstvu vaší obce, ve kterém jeho členy požádáte o prosazení jednoho z opatření. Nezapomeňte uvést pozitivní dopady, které by opatření obyvatelům přineslo.

Formulujte obdobné nápady vedoucí ke snížení spotřeby zemního plynu.

Která opatření se budete snažit prosadit doma nebo ve škole?

1. Snižte rychlostní limity na dálnicích alespoň o 10 km/h.

Povolená rychlost se v Evropě nejčastěji pohybuje mezi 100 a 140 km/h. Opatření může výrazně snížit spotřebu paliva u všech druhů vozidel. Omezení rychlosti zaváděly vlády mnoha zemí během ropné krize v roce 1973. Dnes se občasné používá i ke snížení znečištění ovzduší.

2. Pokud je to možné, pracujte z domova až tři dny v týdnu.

Přibližně jednu třetinu pracovních míst ve vyspělých ekonomikách lze vykonávat z domova, což otevírá možnosti snížení poptávky po ropě při zachování produktivity práce. Oproti veřejné dopravě je dojíždka za prací osobním autem velice neefektivní, neboť více než tři čtvrtiny osob dojíždějících autem cestují samy. V létě se navíc navyšuje spotřeba paliv používáním klimatizace.

3. Neděle bez aut ve městech.

Byly zavedeny v zemích jako Švýcarsko, či Nizozemsko během ropné krize v roce 1973. Brusel, Edinburgh, části Tokia a další města je v poslední době využívaly k podpoře veřejného zdraví, komunitně orientovaných prostorů a kulturních akcí. Neděle bez aut podporují chůzi a jízdu na kole, což může mít pozitivní vliv na celý týden.

4. Zlevněte používání veřejné dopravy a podněcujte mikromobilitu, chůzi a cyklistiku.

Tam, kde existuje, lze podpořit poptávku po veřejné dopravě snížením jízdného, či vyhrazením speciálních jízdních pruhů pro autobusy a trolejbusy. Účinnou strategií může být i rozšiřování chodníků ve prospěch cyklostezek. Belgie, Francie a Itálie nabízejí obyvatelům příspěvek na nákup jízdního kola, jehož výše závisí na typu jízdního kola. Pomoci může také posílení sdílených možností mikromobility, jako je elektrický skútr nebo elektrická kola. Lime, Bird nebo Dott jsou příklady poskytovatelů založené na aplikacích, kteří již tuto službu umožňují ve velkých městech. Některá města – jako Paříž, Londýn a Brusel – vytvořila zóny s velmi nízkou rychlostí (30 km/h), aby odrazovala od používání aut.

5. Střídavý vjezd osobních aut do velkých měst.

Zákaz vjezdu do center měst pro auta se sudými SPZ určité pracovní dny a pro ty s lichými SPZ v jiné pracovní dny se prvně zavedlo v Itálii. Ujalo se i v Aténách, Madridu, Paříži nebo Mexico City. Zavedení takového omezení je kompenzováno snižováním cen veřejné dopravy nebo podporou spolujízdy. Výjimky lze dělat pro elektromobily.

6. Podporujte sdílení automobilů.

Průměrná obsazenost auta ve vyspělých zemích se pohybuje kolem 1,5 osoby. Ropu tak v osobní dopravě spotřebováváme velice neefektivně. Velký potenciál, jak se vypořádat s tímto problémem, slibuje využívání aplikací podporujících spolujízdu, jako BlaBlaCar, Liftshare, Scoop, TripBuddy, ecov a GoKid. Díky nim můžeme již dnes nabídnout zájemci volné místo v autě. Především při delších cestách se sníží poptávka po ropě a zároveň nám spolujezdec přispěje na benzín. Vlády mohou poskytnout další pobídky, třeba navýšením parkovacích míst vedle uzlů veřejné dopravy nebo snížením mýtného pro vozidla s vyšší obsazeností. Taková opatření fungují např. v Madridu a Houstonu.

7. Podporujte efektivní řízení nákladních vozidel a logistiku.

Spotřebu snížíme i osvojením si správných postupů při řízení a údržbě aut, jako je pravidelná kontrola tlaku v pneumatikách, plynulost jízdy, či rozumné nastavení teploty pro klimatizaci, která může činit až 10 % celkové spotřeby paliva. Firmy s vozovými parky – například dodávkové služby či spediční firmy – mají zvláště dobré předpoklady pro poskytování školení na podporu ekologického řízení vozidel. Jejich provoz bude efektivnější s optimalizací zatížení vozidel a omezením cest naprázdno. Tomu může napomoci spolupráce mezi společnostmi a využívání digitálních technologií.

8. Kde je to možné, používejte místo letadel vysokorychlostní a noční vlaky.

Tam, kde vysokorychlostní železniční tratě spojují velká města na vzdálenosti menší než 1 000 km, jsou vlaky kvalitní náhradou za lety na krátké vzdálenosti. Používání nočních vlaků s lůžky je prostředkem k překonání větších vzdáleností a rozložení dopravy na různé denní doby. Železniční stanice jsou navíc blízko center měst, takže jsou dosažitelnější než letiště.

9. Vyměňte pracovní cesty letadlem za on-line schůzky.

I když je často nezbytné domlouvat obchody osobně, v mnoha případech může být využití online schůzek efektivní náhradou. Přesvědčili jsme se o tom během pandemie.

10. Posílit zavádění elektrických a účinnějších vozidel.

Poptávka po elektromobilech se zvyšuje, vlády však musejí řešit strategické napojení na dodavatelské řetězce surovin a materiálů pro výrobu aut i baterií nebo možnosti, jak motivovat občany si je koupit. Daně mohou třeba penalizovat vozidla s vysokými emisemi.